

Sötgräsets väl och ve vid Vädertupp

- en thriller på hög nivå, nämligen 260 m.ö.h.

Torbjörn Rynéus

Kort resumé: Sötgräset, *Cinna latifolia*, är ett högväxt, bredbladigt gräs, som växer i fuktiga skogsmiljöer, t.ex. bäckraviner.

Arten räknas som sårbar, d.v.s. den tillhör hotkategori 2 i listan över hotade arter i Sverige. I Dalarna är den känd från tre lokaler i nutiden.

Växtplatsen längs en bäck vid berget Vädertupp i sydöstra hörnet av Rättviks kommun upptäcktes redan 1918 av Dalaflorans författare, Erik Almqvist. För egen del har jag besökt lokalen ett antal gånger sedan 1976.

Varför thriller i rubriken? Jo, det är minst sagt spännande att se hur sötgräset kommer att överleva skogsbruket: Kalhuggning 1967-68, plantering 1970-71 och röjning 1984, då lövträden längs bäcken försvann.

Läget börjar bli krisartat. I slutet på 70-talet och början av 80-talet spelade sötgräset en mycket framträdande roll längs bäcken: "Titta, där växer gräset och där och där och där...". Det resliga gräset kunde man upptäcka på långt håll. När jag kom dit 1987 - för första gången sedan 1984 - hade läget drastiskt förändrats. Vid en snabbrekognoscering längs bäcken kunde jag bara hitta ett fåtal vippor av sötgräset. Lika illa var det i år. I den provyta jag lade ut 1984 och då räknade 33 sötgräsvippor i, kunde jag 1988 först inte hitta sötgräset alls. Efter några minuter hade jag dock rotat fram c:a fem vippor i rutan, alla dock taniga exemplar och hårt trängda av annan vegetation. Konkurrensen verkar stenhård.

Slutsatser: Med risk att dra alltför höga växlar på besöken vid Vädertuppsberget, som både 1987 och -88 försvårades av att jag stapplade omkring med yngsta sonen i famnen, tror jag ändå att läget är ungefär så här: Successionsstadiet med gott om kraftigt utvecklade exemplar av sötgräset är förbi. Finns då gräset kvar i stor mängd, utan att blomma? Det vet jag inte, men har svårt att tro det. Ungskogen har inte tätat så mycket att ljusbrist borde förhindra blomningen. Snarare håller det frodiga fältskiktet på att tränga undan sötgräset. Brunrör och andra allmänna arter verkar successivt ta över kommandot. Jag har dock svårt att tro att sötgräset skulle försvinna helt. Så lätt är det nog inte att fullständigt slå ut en växt med rik - om än luckig - förekomst, längs en sträcka av 3-400 meter. På några platser borde sötgräset kunna stå emot konkurrensen och biotopförändringarna. Trycket

kanske rentav lättar när ungsbogen börjar sluta sig.

Kan man göra något för att förbättra situationen? Ja, en viss gräsröjning runt några plantor skulle man kunna pröva med. Det är dock svårt, eftersom sötgräset utvecklar vippor först på eftersommaren.

En sak är säker - det kommer bli svårt att missa kommande avsnitt i denna thriller på gräsrotsnivå!



Sötgräs (*Cinna latifolia*)



Storgröe (*Poa remota*)

Det finns tre gräsarter som trivs i fuktiga bäckraviner och som kan vara svåra att skilja åt. Alla tre är bredbladiga och kraftiga med slanka vippor på långa strån

STORGRÖE känns igen på sina kölade småax, de andra arterna har runda, dessutom luktar den inget särskilt.

HÄSSLEBRODD luktar kraftigt kumarin och har släta strån och bladslidor. Det är den vanligaste av arterna.

SÖTGRÄS luktar också kumarin, men har sträva strån och bladslidor. När den har blommat hänger dessutom hela vippan på ett karaktäristiskt sätt.

Dessa gräs kan ibland förekomma i sterila grupper, dvs utan strån. Då är doften och strävheten användbara karaktärer att ha i minnet!



Hässlebrodd (*Miliun effusum*)